

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะ Soft Power: บทบาทของวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
และการบริหารจัดการท้องถิ่น กรณีศึกษา ค้างบางกะเจ้า
อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*

ECOTOURISM AS SOFT POWER: THE ROLES OF CULTURE, ENVIRONMENT,
AND LOCAL GOVERNANCE A CASE STUDY OF BANG KACHAO,
PHRA PRADAENG DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE

ธนัท การพานิช

Tanat Kanpanich

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Tanatkanpanich@hotmail.com

*Tel 080-616-2530

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นของพื้นที่ค้างบางกะเจ้า รวมถึงพฤติกรรมความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยว 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น ต่อการรับรู้ Soft Power และ 4) ภาพลักษณ์รวมของพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับพฤติกรรมความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 350 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ต่อปัจจัยด้านวัฒนธรรม อัตลักษณ์ท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการท้องถิ่นในระดับสูง และปัจจัยทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ การรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญของ Soft Power เชิงพื้นที่ได้ เมื่อมีการบูรณาการทุนวัฒนธรรม คุณภาพสิ่งแวดล้อม และโครงสร้างการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพัฒนา Soft Power ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, Soft Power ,วัฒนธรรม, สิ่งแวดล้อม, การบริหารจัดการท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1) Examine tourists' perception levels of cultural and local identity factors, environmental and ecological factors, and local management factors in the Bang Kachao area, including tourists' revisit intention and word-of-mouth tendency. 2) It also analyzes the relationships and influences of cultural and local identity factors, environmental 3) Ecological factors, and local management factors on the perception of soft power and 4) The overall image of the area, as well as their statistically significant effects on tourists' revisit intention and word-of-mouth tendency. This study is quantitative research. Data were collected from 350 tourists using a five-point Likert scale questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics, including t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis. The findings reveal that tourists' perceptions of cultural identity, environmental quality, and local governance were at a high level, and all three factors were positively associated with perceived soft power and overall destination image at a statistically significant level. Moreover, perceived soft power and destination image were positively related to revisit intention and word-of-mouth intention. The results indicate that ecotourism can function as an effective mechanism of spatial soft power when cultural capital, environmental quality, and participatory local governance are integrated. The findings provide empirical evidence to support local public policy development for sustainable ecotourism and long-term enhancement of local soft power.

Keywords: Ecotourism, Soft Power, Culture, Environment, Local Administration

บทนำ

ในบริบทของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การแข่งขันระหว่างประเทศมิได้จำกัดอยู่เพียงด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือเทคโนโลยีเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงการแข่งขันด้านภาพลักษณ์ วัฒนธรรม และความสามารถในการสร้างแรงดึงดูดต่อประชาคมโลก ซึ่งแนวคิด “Soft Power” ได้กลายเป็นกลไกสำคัญที่หลายประเทศนำมาใช้ในการเสริมสร้าง อิทธิพลและความน่าเชื่อถือผ่านทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชาติ โดยประเทศไทยถือเป็นประเทศ ที่มีศักยภาพสูงด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมท้องถิ่น อันเป็นต้นทุนสำคัญ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นเครื่องมือสร้าง Soft Power ของประเทศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในพื้นที่ โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวลักษณะดังกล่าว ไม่เพียงสร้างรายได้ให้แก่ประเทศและชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังช่วยถ่ายทอดอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา ท้องถิ่นสู่สายตาคนต่างชาติ ก่อให้เกิดภาพลักษณ์เชิงบวกและความประทับใจต่อประเทศไทยในเวทีโลก ซึ่งถือเป็น กระบวนการสำคัญของการสร้าง Soft Power ผ่านทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม นอกจากนี้ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศยังมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างอาชีพและ การจ้างงาน ตลอดจนส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจสีเขียว อันสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ที่มุ่งเน้นการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

อีกทั้ง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: S.D.Gs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การพัฒนาชุมชนและเมืองที่ยั่งยืน การบริโภคและการผลิตอย่างรับผิดชอบ รวมถึงการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางบกและทางทะเล จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกลไกสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม ในบริบทของการเมืองและนโยบายสาธารณะร่วมสมัย แนวคิดที่ว่าด้วย “อำนาจ” มิได้จำกัดอยู่เพียงอำนาจเชิงบังคับหรืออำนาจทางเศรษฐกิจ หากแต่ขยายไปสู่อำนาจเชิงวัฒนธรรมและอำนาจเชิงสัญลักษณ์ที่สามารถสร้างแรงดึงดูด ความยินยอม และความชอบธรรมโดยไม่ต้องอาศัยการใช้กำลัง แนวคิด “อำนาจละมุน” หรือ Soft Power “Soft Power คืออะไร” มัน คือ ความสามารถที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ท่านต้องการ ผ่านการโน้มน้าวดึงดูดใจ แทนที่จะโดยการบังคับขู่เข็ญหรือจ่ายเงินสินจ้างรางวัล soft Power นั้นเกิดจากพลังดึงดูดให้หลงรักทางวัฒนธรรมของประเทศ อุดมการณ์และความคิดทางการเมือง และนโยบายของรัฐ (ที่ดึงดูดใจและสร้างมิตร) เมื่อชาติอื่นคนอื่นเขาเห็นนโยบายของเราว่าเป็นของแท้ จริใจ ชอบด้วยเหตุผล พลังอำนาจนุ่มนวลหรือ soft power ก็ได้รับการเสริมสร้างให้ทรงพลังเข้มข้นเพิ่มขึ้น (Nye, J. S., 2004) ซึ่ง Joseph S. Nye เสนอขึ้นได้กลายเป็นกรอบวิเคราะห์สำคัญในทางรัฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ โดยอธิบายว่า Soft Power คือ ความสามารถในการทำให้ผู้อื่น “ต้องการในสิ่งที่เราต้องการ” ผ่านวัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายที่ได้รับการยอมรับ มากกว่าใช้อำนาจเชิงบังคับหรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางวัตถุ (Nye, J. S., 2011) ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) จึงมิได้เป็นเพียงกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หากแต่เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ท้องถิ่น และชุมชนในเชิงโครงสร้าง งานศึกษาด้านนโยบายการท่องเที่ยวชี้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำหน้าที่เป็น Soft Power เชิงพื้นที่ (spatial soft power) ที่สร้างภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือ และอิทธิพลเชิงบวกให้แก่รัฐและสังคมในระยะยาว โดยความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของชุมชน และกลไกการบริหารจัดการเชิงสถาบันมากกว่าการประชาสัมพันธ์เชิงการตลาดเพียงอย่างเดียว (Hall, C. M., 2011a)

สำหรับประเทศไทย แม้แนวคิด Soft Power จะได้รับการผลักดันอย่างชัดเจนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในมิติของวัฒนธรรม การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แต่การดำเนินนโยบายยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านความต่อเนื่อง การบูรณาการเชิงพื้นที่ และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดทิศทางการพัฒนา งานวิชาการหลายชิ้นสะท้อนว่าการพัฒนา Soft Power ของไทยมักดำเนินไปในลักษณะเชิงโครงการหรือเชิงภาพลักษณ์ มากกว่าการสร้างกลไกเชิงสถาบันที่เชื่อมโยงทรัพยากร วัฒนธรรม และการจัดการท้องถิ่นเข้ากับนโยบายสาธารณะอย่างเป็นระบบ (สุทธิวรรณ พิงธรรม, 2566) พื้นที่คั้งบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นกรณีศึกษาที่มีความโดดเด่นทั้งในมิติระบบนิเวศ พื้นที่สีเขียวใกล้เขตเมือง และวัฒนธรรมชุมชน อีกทั้งยังมีรูปแบบการจัดการที่อาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม พื้นที่ดังกล่าวได้รับการขนานนามว่าเป็น “ปอดกลางเมือง” ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งสะท้อนศักยภาพของการจัดการเชิงพื้นที่ในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและความชอบธรรมของการบริหารท้องถิ่นในมิติการพัฒนาที่ยั่งยืน (อาเดช อุบนันท์, 2564ก)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานศึกษาส่วนใหญ่เกี่ยวกับคั้งบางกะเจ้าและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยยังคงเน้นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพหรือการอธิบายเชิงพรรณนา ขณะที่การศึกษาเชิงปริมาณซึ่งมุ่งทดสอบอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการท้องถิ่น ต่อการรับรู้ Soft Power ภาพลักษณ์พื้นที่ และพฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในเชิงสาเหตุยังมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งยังขาดการเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์เข้ากับกรอบนโยบายสาธารณะและการกระจายอำนาจในระดับท้องถิ่นอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะ Soft Power เชิงพื้นที่ผ่านกรณีศึกษาคั้งบางกะเจ้า

จึงมีความสำคัญต่อการเติมเต็มช่องว่างขององค์ความรู้ทั้งในมิติทางทฤษฎีและเชิงนโยบาย งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์เชิงประจักษ์ถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงพื้นที่ต่อการรับรู้ Soft Power ภาพลักษณ์ของพื้นที่ และพฤติกรรมการตลาดของนักท่องเที่ยว เพื่อสะท้อนบทบาทของการบริหารจัดการท้องถิ่นในฐานะกลไกสำคัญของการสร้าง Soft Power อย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการพัฒนาเชิงพื้นที่ และการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Hall, C. M., 2011b); (อาเดช อุพนันท์, 2564ข)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่อปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นของพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า รวมถึงพฤติกรรมความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยว
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น ต่อการรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่คุ้งบางกะเจ้า กับพฤติกรรมความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่คุ้งบางกะเจ้าในช่วงเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอ้างอิงแนวคิดการกำหนดขนาด ตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์สถิติพหุตัวแปร เช่น การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตามลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ เพื่อรองรับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การรับรู้ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น
- ตอนที่ 3 การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ และการบริหารจัดการท้องถิ่น
- ตอนที่ 4 การรับรู้ Soft Power ภาพลักษณ์ของพื้นที่ และพฤติกรรมความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและการบอกต่อก่อนนำไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย และปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความชัดเจนก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้เครื่องมือสามารถวัดตัวแปรตามกรอบแนวคิดได้อย่างเหมาะสม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยในพื้นที่คั้งบางกะเจ้า จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในช่วงเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และให้ตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนการรับรู้และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวอย่างตรงไปตรงมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และระดับการรับรู้ในแต่ละด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อการรับรู้ Soft Power และพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ต่อปัจจัยด้านวัฒนธรรม อัตลักษณ์ท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการท้องถิ่นในระดับสูง และปัจจัยทั้งสามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ การรับรู้ Soft Power ภาพลักษณ์รวมของพื้นที่ยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญของ Soft Power เชิงพื้นที่ได้ เมื่อมีการบูรณาการทุนวัฒนธรรม คุณภาพสิ่งแวดล้อม และโครงสร้างการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพัฒนา Soft Power ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.9) รองลงมา คือ เพศชาย (ร้อยละ 40.3) และเพศอื่น ๆ (ร้อยละ 0.9) ในด้านอายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20 - 30 ปี (ร้อยละ 40.0) รองลงมา คือ ช่วงอายุ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 26.9) และ 41 - 50 ปี (ร้อยละ 15.4) ตามลำดับ ขณะที่กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี และ 51 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ ด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 27.1) และพนักงานบริษัท (ร้อยละ 26.0) รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 21.1) ส่วนกลุ่มรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และเกษตรกรมีสัดส่วนใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 10 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 36.0) รองลงมา คือ ช่วง 10,001 - 20,000 บาท (ร้อยละ 26.6) และต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 19.4) ขณะที่ผู้มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.0 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ (n = 350)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	141 (40.3)
หญิง	206 (58.9)
อื่น ๆ	3 (0.9)

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ (ต่อ) (n = 350)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)
อายุ (ปี)	
ต่ำกว่า 20 ปี	41 (11.7)
20 - 30 ปี	140 (40.0)
31 - 40 ปี	94 (26.9)
41 - 50 ปี	54 (15.4)
51 ปีขึ้นไป	21 (6.0)
อาชีพ	
นักเรียน/นักศึกษา	37 (10.6)
พนักงานบริษัทเอกชน	91 (26.0)
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	95 (27.1)
ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว	35 (10.0)
เกษตรกร	74 (21.1)
อื่น ๆ	18 (5.1)
รายได้ต่อเดือน (บาท)	
ต่ำกว่า 5,000	68 (19.4)
5,001 - 10,000	126 (36.0)
10,001 - 20,000	93 (26.6)
มากกว่า 20,000	63 (18.0)

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถถูกใช้เป็น Soft Power เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างชื่อเสียงให้แก่พื้นที่ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.98) รองลงมา คือ การแสดงออกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ประเพณี งานชุมชน และกิจกรรมดั้งเดิมมีความโดดเด่นและน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.96) และอาหารและหัตถกรรมท้องถิ่นสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่คึกคักบางกะเจ้า ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.02) ขณะที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศิลปะการแสดงและกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่พื้นที่ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.05) อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของทุกรายการยังคงอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น (n = 350)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การแสดงออกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ประเพณี งานชุมชน และกิจกรรมดั้งเดิม มีความโดดเด่นและน่าสนใจ	4.04	0.96	มาก
2. อาหารและหัตถกรรมท้องถิ่นสะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ที่คึกคักบางกะเจ้า	4.00	1.02	มาก
3. ศิลปะการแสดงและกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่พื้นที่	3.92	1.05	มาก
4. วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นทำให้พื้นที่ที่คึกคักบางกะเจ้ามีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น	3.95	1.06	มาก
5. วัฒนธรรมท้องถิ่นสามารถถูกใช้เป็น Soft Power เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างชื่อเสียงให้แก่พื้นที่	4.07	0.98	มาก
รวม	4.00	0.87	มาก

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระบบนิเวศของพื้นที่ เช่น

ป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำ และสวนเกษตร มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์และการเรียนรู้ และการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน และท้องถิ่นทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเชื่อมั่นต่อความยั่งยืนของพื้นที่ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.99 และ S.D. = 0.97 ตามลำดับ) รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมมีความสะอาด ร่มรื่น และเอื้อต่อการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.01) ขณะที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมของคั้งบางกะเจ้าช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวก และเป็น Soft Power ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.21) อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของทุกรายการยังคงอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (n = 350)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. พื้นที่คั้งบางกะเจ้ามีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.79	1.20	มาก
2. สภาพแวดล้อมมีความสะอาด ร่มรื่น และเอื้อต่อการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว	4.04	1.01	มาก
3. ระบบนิเวศของพื้นที่ เช่น ป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำ และสวนเกษตร มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์และการเรียนรู้	4.05	0.99	มาก
4. การจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่นทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเชื่อมั่นต่อความยั่งยืนของพื้นที่	4.05	0.97	มาก
5. คุณภาพสิ่งแวดล้อมของคั้งบางกะเจ้าช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและเป็น Soft Power ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว	3.75	1.21	มาก
รวม	3.94	0.91	มาก

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพช่วยยกระดับคั้งบางกะเจ้าให้เป็น Soft Power ของประเทศได้ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.04) รองลงมา คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคั้งบางกะเจ้า ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 1.04) และมาตรการดูแลนักท่องเที่ยว เช่น การจัดการขยะ ความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.05) ขณะที่รายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจนและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 1.08) อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของทุกรายการยังคงอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น (n = 350)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคั้งบางกะเจ้า	3.85	1.04	มาก
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความชัดเจนและต่อเนื่อง	3.81	1.08	มาก
3. การบริหารจัดการท้องถิ่นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ	3.83	1.09	มาก
4. มาตรการดูแลนักท่องเที่ยว เช่น การจัดการขยะ ความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสม	3.84	1.05	มาก
5. การบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพช่วยยกระดับคั้งบางกะเจ้าให้เป็น Soft Power ของประเทศได้	3.86	1.04	มาก
รวม	3.84	0.92	มาก

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่คั้งบางกะเจ้าของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ด้าน Soft Power และภาพลักษณ์รวมของคั้งบางกะเจ้าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.94) สะท้อนว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศใกล้เมือง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ประเด็นที่ได้รับการประเมินในระดับสูง ได้แก่ การรับรู้ว่าคั้งบางกะเจ้ามีภาพลักษณ์เป็นพื้นที่สีเขียวที่สำคัญ และการมองว่าพื้นที่มีศักยภาพในการเป็น Soft Power เชิงพื้นที่ของไทย ($\bar{X}$ ประมาณ 3.97)

ซึ่งชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ไม่ได้เป็นเพียงแหล่งพักผ่อน หากยังมีบทบาทเชิงสัญลักษณ์ในเชิงนโยบายด้านการพัฒนาพื้นที่สีเขียวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่ (n = 350)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ค้างบางกะเจ้ามีภาพลักษณ์เป็น “ปอดกลางเมือง” ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว	3.83	1.13	มาก
2. พื้นที่ค้างบางกะเจ้าสามารถเป็นตัวแทนของประเทศไทยในเวทีนานาชาติด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.97	1.05	มาก
3. การท่องเที่ยวค้างบางกะเจ้าสะท้อนพลังเชิงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เป็น Soft Power ของไทย	3.97	1.08	มาก
4. ท่านมีความตั้งใจที่จะกลับมาเยือนค้างบางกะเจ้าอีกครั้ง	3.89	1.06	มาก
5. ท่านมีแนวโน้มที่จะแนะนำค้างบางกะเจ้าแก่ผู้อื่น (Word of Mouth)	3.97	1.05	มาก
รวม	3.92	0.94	มาก

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ และการบริหารจัดการท้องถิ่น สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ Soft Power รวมของพื้นที่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยทุกตัวแปรมีอิทธิพลในทิศทางเชิงบวกต่อการรับรู้ Soft Power รวม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมีอิทธิพลสูงสุดต่อการรับรู้ Soft Power รวม ($\beta = .590$, $t = 10.069$, $p < .001$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น ($\beta = .212$, $t = 4.050$, $p < .001$) และปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ ($\beta = .146$, $t = 2.974$, $p = .003$) ตามลำดับ

ผลดังกล่าวสะท้อนว่า แม้วัฒนธรรมและอัตลักษณ์จะมีบทบาทต่อการรับรู้ Soft Power ของพื้นที่แต่ปัจจัยด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ รวมถึงกลไกการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญมากกว่าในการกำหนดการรับรู้ Soft Power รวมของนักท่องเที่ยวในบริบทของพื้นที่ศึกษานี้ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อทำนายการรับรู้ Soft Power รวม (n = 350)

ตัวแปรอิสระ	β	t	p
ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น	.146	2.974	.003
ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ	.590	10.069	< .001
ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น	.212	4.050	< .001

ตัวแปรตาม: การรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัย Soft Power เชิงพื้นที่ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น และด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อการรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่ค้างบางกะเจ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Martha Honey ที่อธิบายว่า Soft Power เกิดจากพลังแห่งความดึงดูดซึ่งมาจากวัฒนธรรม ค่านิยม และแนวทางการพัฒนาที่ได้รับการยอมรับ มากกว่าการใช้อำนาจเชิงบังคับ ทั้งนี้ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า Soft Power ของค้างบางกะเจ้าไม่ได้เกิดจากการสร้างภาพลักษณ์ผ่านการสื่อสารของภาครัฐเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากประสบการณ์ตรงของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพื้นที่ ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการพื้นที่ และปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งนำไปสู่การรับรู้เชิงบวกต่อพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม (Honey, M., 2008)

ประเด็นแรก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศมีอิทธิพลสูงสุดต่อการรับรู้ Soft Power ของพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความร่มรื่น และคุณภาพสิ่งแวดล้อมของค้างบางกะเจ้าเป็นสำคัญ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ

Martha Honey ที่มองว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ยังสะท้อนว่าคั้งบางกะเจ้าถูกมองในฐานะ “พื้นที่เรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม” มากกว่าพื้นที่พักผ่อนทั่วไป จึงทำให้ Soft Power ของพื้นที่ตั้งอยู่บนทุนธรรมชาติที่จับต้องได้และมีคุณค่าระยะยาว (Honey, M., 2008)

ประเด็นที่สอง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นมีอิทธิพลรองลงมา โดยสะท้อนถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายชุมชนในการดูแลพื้นที่ ทั้งด้านความสะอาด ความปลอดภัย การจัดระเบียบพื้นที่ และการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ Soft Power มีได้ขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติหรือวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอำนาจเชิงโครงสร้างของ Steven Lukes ที่อธิบายว่าอำนาจมิได้อยู่เพียงการตัดสินใจเชิงนโยบาย แต่ยังรวมถึงการกำหนดกรอบการรับรู้และความเชื่อมั่นของผู้คนต่อสถาบันและพื้นที่ กล่าวได้ว่าการจัดการพื้นที่ของท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ของคั้งบางกะเจ้าให้เป็นพื้นที่สีเขียวที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือ (Lukes, S., 2005)

ประเด็นที่สาม ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น แม้จะมีอิทธิพลในระดับรอง แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความแตกต่างของพื้นที่ วัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิต และกิจกรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวและทำให้คั้งบางกะเจ้ามีเอกลักษณ์แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่น ผลดังกล่าวสะท้อนว่า Soft Power ที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีฐานอยู่บนอัตลักษณ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน มิใช่เพียงการสร้างภาพลักษณ์เชิงสื่อเพียงอย่างเดียว เพราะอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความผูกพันและความประทับใจต่อพื้นที่ในระยะยาว

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า การรับรู้ Soft Power และภาพลักษณ์รวมของพื้นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและแนวโน้มการบอกต่อของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (Destination Image) ที่อธิบายว่า ภาพลักษณ์เชิงบวกส่งผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการสื่อสารต่อในเครือข่ายสังคม ผลดังกล่าวสะท้อนว่า Soft Power เชิงพื้นที่สามารถพัฒนาไปสู่ผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการสร้างความประทับใจและการรับรู้เชิงบวกของนักท่องเที่ยว

ในเชิงนโยบาย ผลการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนา Soft Power ของคั้งบางกะเจ้าควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการระหว่างทุนธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม และการบริหารจัดการท้องถิ่น โดยส่งเสริมบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Honey, M. และแนวคิดของ อรพินท์ อินแก้ว ที่เสนอว่า Soft Power และเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะเกิดความยั่งยืนได้ต่อเมื่อเชื่อมโยงกับฐานชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง (Honey, M., 2008); (อรพินท์ อินแก้ว, 2565)

สรุปผลการวิจัยสะท้อนว่า Soft Power เชิงพื้นที่ของคั้งบางกะเจ้าเกิดจากการผสมผสานกันของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ ซึ่งร่วมกันสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและความประทับใจให้นักท่องเที่ยว อันนำไปสู่ความตั้งใจกลับมาเยือนซ้ำและการบอกต่อในระยะยาว จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ Soft Power ของประเทศในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ การบริหารจัดการท้องถิ่น และวัฒนธรรมชุมชน มีอิทธิพลต่อการรับรู้ Soft Power และพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศซึ่งเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพ

ของทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่สีเขียว ระบบน้ำ และบรรยากาศเชิงนิเวศ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์และคุณค่าของพื้นที่ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ การบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งด้านการจัดการพื้นที่ ความสะอาด ความปลอดภัย และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในพื้นที่ ยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ขณะที่มิติด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ชุมชน เช่น วิถีชีวิต ประเพณี และกิจกรรมท้องถิ่น มีส่วนช่วยสร้างความแตกต่างและเสริมคุณค่าของ Soft Power เชิงพื้นที่ ทำให้นักท่องเที่ยวนั้นเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาเยือนซ้ำ ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องการศึกษาปัจจัย Soft Power เชิงพื้นที่ที่ส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทั้งด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ และทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศควบคู่กับการส่งเสริมอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อสร้างคุณค่า Soft Power ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของพื้นที่อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มคุณค่าเชิงประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนในระยะยาว ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อการรับรู้ Soft Power และพฤติกรรมการท่องเที่ยว เช่น สื่อดิจิทัล การตลาดออนไลน์ หรือบทบาทของเครือข่ายชุมชนควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่น เพื่อเปรียบเทียบปัจจัย Soft Power เชิงพื้นที่ในบริบทที่แตกต่างกัน ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อทำให้เข้าใจมุมมองและประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและชุมชนได้อย่างละเอียดมากขึ้นควรมีการศึกษาติดตามผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เพื่อประเมินความยั่งยืนของการพัฒนา Soft Power เชิงพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สุทธีวรรณ พิงธรรม. (2566). Soft Power กับนโยบายการท่องเที่ยวของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรพินท์ อินแก้ว. (2565). Soft Power กับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาเดช อุบนันท์. (2564ก). การออกแบบการเรียนรู้แบบ CBL เพื่อตอบโจทย์การสร้างครี้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่. ลำพูน: สำนักพิมพ์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน.
- _____. (2564ข). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนคั้งบางกะเจ้า เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. สมุทรปราการ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Hall, C. M. (2011a). *Fieldwork in tourism: Methods, issues and reflections*. London: Routledge.
- _____. (2011b). A typology of governance and its implications for tourism policy analysis. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(4-5), 437-457. <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.570346>
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and sustainable development: Who owns paradise?*. (2nd ed.). Washington, DC: Island Press.
- Lukes, S. (2005). *Power: A radical view*. (2nd ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. New York: PublicAffairs.
- _____. (2011). *The future of power*. New York: PublicAffairs.